

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

Norges
Handikapforbund

Oslo, den 10.12.2020
Vår.ref: LØ/-

Høring - NOU 2020 6 - Frie og hemmelig valg - Ny valglov

Det vises til høringsnotat fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, datert 29.07.2020, vedrørende ovennevnte høring. Høringsfristen er satt til 31.12.2020.

Norges Handikapforbund (NHF) er en uavhengig samfunnsrettet organisasjon for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi arbeider for likestilling, full deltakelse, mangfold og rettigheter. NHF er opptatt av å bekjempe diskriminering og sørge for full likestilling og oppfyllelse av menneskerettighetene for funksjonshemmede.

NHF støtter de forslagene om endringer i valgloven som innebærer at;

- Funksjonshemmede får rett til å velge hvem som skal assistere under stemmegiving.
- Kravet om at funksjonsnedsettelsen må være alvorlig blir opphevet.
- Endringene om assistanse i valgloven gis virkning fra valgåret 2021.

NHF støtter **ikke** departementets forslag om at stemmestyret skal avgjøre om funksjonshemmede, dvs. velgeren, oppfyller kravene til behovet for assistanse etter valglovens § 8-4 (8) og § 9-5 (5).

NHFs begrunnelse for våre synspunkter på de foreslåtte endringer av valgloven.

Vi synes det er gledelig at departementet med dette tar et viktig skritt i retning av oppfyllelse av FN konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD), art. 29, hva angår tilrettelegging av likeverdige forhold knyttet til valg og stemmegiving. Vi synes også det er gledelig at departementet understreker alvorret i saken ved å fremskynde lovendringen slik at den blir gjeldende fra og med stortingsvalget i 2021.

Vi vil understreke at de foreslåtte endringer **ikke** er tilstrekkelig til å bringe gjennomføringen av valg i Norge i samsvar med forutsetningene i CRPD. Særlig viktig er det at kommunene instrueres om å bruke valglokaler som oppfyller kravene til universell utforming. Fravær av

tilrettelagte lokaler er ofte en faktor som bidrar til å utløse behovet for individuell assistanse under stemmegivingen.

Vi ønsker også å henlede oppmerksomhet på CRPD artikkel 29 punkt ii), og anmoder departementet om å arbeide for at det utvikles teknologi og digitale løsninger som forenkler valgprosedyrer, både praktisk og intuitivt.

Vi vil på det sterkeste avise den foreslåtte endring og prosedyre som er inntatt i forslaget til § 9-5 (6). Den foreslåtte endring, om å overlate til stemmestyret å avgjøre hvorvidt velgeren oppfyller kravene til å motta assistanse, vil etter vår mening skape store utfordringer og problemer som står i skarp kontrast til endringene departementet har foreslått i §§ 8-4 (8) og 9-5 (5).

Både CRPD, samt valglovutvalgets og departementets forslag om å endre valglovens vilkår for hvordan funksjonshemmede kan nyttiggjøre seg assistanse for å gjennomføre stemmegiving på en likeverdig måte med andre velgere, er motivert og begrunnet i den enkle, men helt prinsipielle og viktige erkjennelsen av at funksjonshemmede selv skal avgjøre hvem de ønsker praktisk assistanse fra.

Prinsippet innebærer at den som har behov for assistanse, også er den eneste som kan avgjøre dette.

Verken valgfunksjonærer eller medlemmer av stemmestyrene har eller kan gis forutsetninger og kompetanse til å overprøve den enkelte funksjonshemmedes egen vurdering av assistansebehov i den gitte situasjonen.

Det er også viktig å understreke at et assistansebehov ikke nødvendigvis er direkte koblet til hva en funksjonær ser eller tolker i valglokalet.

Vi frykter den praktiske konsekvensen av departementets forslag i § 9-5 (6).

Forslaget vil kunne medføre sterkt nedverdiggende og opprørende situasjoner på valgdagen, fordi en funksjonær eller et stemmestyre kan motsette seg og/eller overprøve den funksjonshemmedes egen vurdering av behovet for assistanse.

En demokratisk effekt av slike situasjoner kan bli at funksjonshemmede opplever seg trakassert, og at vedkommende velger ikke får gjennomført stemmegiving.

Med vennlig hilsen

NORGES HANDIKAPFORBUND

Tove Linnea Brandvik
Forbundsleder

Sunniva Ørstavik
generalsekretær